

УДК 616.233-002-036.11-053.2+615.032.23

ШАДРИН О.Г., ГАЙДУЧИК Г.А.

Інститут педіатрії, акушерства і гінекології НАМН України, м. Київ

ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА БЕЗПЕКА ІНГАЛЯЦІЙНОГО МЕТОДУ ЛІКУВАННЯ ГОСТРИХ БРОНХІТІВ У ДІТЕЙ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ЕВКАБАЛУ БАЛЬЗАМУ

Резюме. У статті наведені дані дослідження терапевтичної ефективності та переносимості інгаляційної форми введення препарату Евкабал бальзам при лікуванні гострих бронхітів у дітей. Продемонстрований виражений лікувальний ефект препарату у дітей раннього віку з гострим бронхітом, що характеризується розрідженням мокротиння, стимуляцією його відкашлювання та в кінцевому результаті сприяє очищенню бронхіального дерева від слизу і мікробів.

Ключові слова: Евкабал бальзам, гострий бронхіт, лікування, діти.

Хвороби органів дихання посідають перше місце у структурі дитячої захворюваності та залишаються важливою проблемою педіатрії. При цьому одним із найпоширеніших інфекційних захворювань респіраторного тракту є бронхіт [1, 2].

Бронхіт — запальне захворювання бронхів різноманітної етіології (інфекційної, алергічної, фізико-хімічної тощо). За даними різних авторів, рівень захворюваності серед дитячого населення коливається від 15 до 50 %. Цей відсоток істотно зростає (до 50–90 %) у дітей, які часто хворіють на гострі респіраторні захворювання, особливо в екологічно несприятливих регіонах [3].

Найбільш часто діагностують гострий бронхіт (ГБ) — гостре запалення слизової оболонки трахеобронхіального дерева, що зазвичай завершується повнимвилікуванням та відновленням функцій. Здебільшого ГБ є одним із проявів гострого респіраторного захворювання вірусної, бактеріальної, грибкової, паразитарної чи змішаної етіології [2, 4].

Основним симптомом при гострому бронхіті є кашель, спочатку грубий сухий, нав'язливий, потім вологий із виділенням тягучого слизового мокротиння [6]. Для патогенетичної терапії неспецифічних захворювань органів дихання, як правило, використовуються секретолітичні, секретокінетичні, протизапальні та бронхолітичні засоби [5, 6]. Вкрай важливу роль у лікуванні бронхолегеневих захворювань відіграють засоби рослинного походження, при вживанні яких до організму людини надходить цілий комплекс споріднених йому біологічно активних сполук. Зокрема, доцільним у лікуванні брон-

холегеневих захворювань є використання інгаляцій рослинних препаратів [7, 8].

Інгаляційна терапія є одним з основних видів лікування запальних захворювань дихальних шляхів, адже при застосуванні інгалятора речовини, введені у вигляді дрібного аерозолу через дихальні шляхи, проникають у найбільш тяжкодоступні ділянки легень, всмоктуються слизовою, у десятки разів швидше й ефективніше здійснюють оздоровчий вплив на організм.

Аерозольний шлях введення лікарських засобів є природним і фізіологічним. Для профілактики і лікування ряду захворювань, а також при залишкових катаральних явищах безпечніше проводити інгаляцію, а не навантажувати шлунково-кишковий тракт уживанням пігулок, особливо це стосується дітей раннього віку. Використання інгаляторів ефективно при лікуванні захворювань верхніх і нижніх дихальних шляхів на всіх стадіях, а іноді воно є єдиним методом для лікування дітей до 5 років, літніх і ослаблених хворих [7, 8].

Нашу увагу привернув рослинний препарат Евкабал бальзам («Еспарма», Німеччина). Перевагою препарату є наявність у його складі лише двох рослинних компонентів, що знижує ризик розвитку алергічних реакцій та забезпечує можливість підбору та своєчасної відміни препарату при підвищеній чутливості до того чи іншого його компонента.

Ефірні олії евкаліпта та соснової хвої, що входять до складу препарату, обумовлюють неспецифічну протівірусну, антибактеріальну та антимікотичну дію. Ефірні компоненти активують кровообіг в органах і тканинах, перш за все в органах дихання та

серці. Соснова олія впливає на регуляцію функцій центральної нервової системи, зменшує бронхоспазм і значно полегшує дихання. Евкалиптова олія має відхаркувальні, муколітичні та спазмолітичні властивості. Фармакологічна дія зазначених ефірних олій (розрідження та розчинення бронхіального секрету, посилене його виведення миготливим епітелієм, послаблення катаральних проявів у респіраторних шляхах, протимікробна дія) дозволяє застосовувати препарат у комплексній терапії захворювань органів дихання у дітей.

Форма випуску препарату — у вигляді водорозчинної емульсії 40 г, яка застосовується для розтирання, інгаляцій або як компонент лікувальних ванн.

Під час інгаляцій евкалиптова та хвойна олії безпосередньо впливають на слизову оболонку дихальних шляхів, мускулатуру бронхів та нервові рецептори, завдяки цьому відбувається розрідження бронхіального секрету та полегшення його виведення, відновлення дихання та припинення кашлю.

Метою дослідження була оцінка терапевтичної ефективності та переносимості інгаляційної форми введення препарату Евкабал бальзам (Німеччина) при лікуванні гострих бронхітів у дітей.

Матеріали і методи дослідження

Під спостереженням знаходилося 30 дітей віком від 3 до 6 років з гострими бронхітами, які перебували на стаціонарному та амбулаторному лікуванні у відділенні проблем харчування та соматичних захворювань дітей раннього віку ІПАГ НАМН України. Критеріями включення дітей у дослідження були: наявність кашлю, жорсткого дихання та вологих різнокаліберних хрипів при аускультативній, відсутність інтоксикаційного синдрому та явищ бронхіальної обструкції. До дослідження не входили діти з обтяженим алергологічним анамнезом та клінічними проявами алергії через ймовірність виникнення у них бронхоспазму на фоні лікування препаратом, який містить рослинні олії.

Комплексна терапія пацієнтів, які брали участь у дослідженні, включала антибактеріальні (за показаннями) препарати, симптоматичну терапію та застосування Евкабалу бальзаму у вигляді інгаляцій.

Дози препаратів визначались з урахуванням віку дитини і особливостей перебігу захворювання. Тривалість лікування становила 10 днів.

Евкабал бальзам призначався дітям у вигляді інгаляцій парів. Смужку емульсії препарату довжиною 2 см (1 чайна ложка) розчиняли в 1 літрі гарячої

води та проводили парові інгаляції через інгалятор тричі на добу протягом 10 днів у складі комплексної терапії. Важливо відмітити, що іншої муколітичної терапії, окрім інгаляцій Евкабалу бальзаму, маленькі пацієнти не отримували. За показаннями використовували фізіотерапевтичні методи лікування, зокрема масаж.

Клінічне спостереження за хворими проводилося за такими критеріями: кашель (його характер і частота), кількість та в'язкість мокротиння, аускультативна картина в бронхолегеневій системі.

Щодо всіх хворих здійснювали бальне оцінювання динаміки клінічного стану пацієнтів на 3, 5, 10-й дні лікування:

- 0 балів — відсутність даного симптому;
- 1 бал — незначно виражений симптом;
- 2 бали — помірно виражений симптом;
- 3 бали — значно виражений симптом.

Також проводилася оцінка переносимості препарату та ступеня вираженості побічних дій.

Результати та їх обговорення

На фоні застосування інгаляцій Евкабалу бальзаму з перших днів лікування відмічалася позитивна динаміка клінічних симптомів: вже на 2–3-й день змінювався характер кашлю — він ставав більш продуктивним і менш болючим, суттєво полегшилось відходження мокротиння, помітно зменшилась його в'язкість, а також покращувалася аускультативна картина (зменшення хрипів) у бронхолегеневій системі. На 5-й день призначення препарату кашель став значно рідшим, мокротиння менш в'язким, що сприяло його вільній евакуації та позитивній динаміці аускультативної картини в бронхолегеневій системі.

До 10-го дня лікування кашель припинився повністю у 27 хворих (90 %) або мав залишковий характер у 3 пацієнтів (3 %).

З метою об'єктивної оцінки даних клінічного спостереження за хворими ми провели вивчення динаміки основних симптомів захворювання в балах. Показовими, при застосуванні препарату Евкабал бальзам, були темпи зникнення кашлю, зменшення в'язкості мокротиння та аускультативні зміни у вигляді зменшення, а потім і зникнення хрипів (табл. 1).

Клінічно наприкінці лікування стан усіх дітей був розцінений як задовільний. Дітьми та їх батьками відмічалася добра переносимість Евкабалу бальзаму, позитивний психоемоційний настрій маленьких пацієнтів під час проведення інгаляцій.

Таблиця 1. Динаміка вираженості клінічних симптомів в обстежених дітей у балах

Клінічні симптоми	Ступінь вираженості			
	До лікування	3-й день лікування	5-й день лікування	10-й день лікування
Кашель	3,0	2,1	1,3	0,5
В'язкість мокротиння	2,8	2,2	1,5	0,7
Кількість мокротиння	1,3	1,1	0,6	0,3
Аускультативні зміни	2,7	2,3	1,2	0,5

Побічних ефектів не зареєстровано, зокрема алергічних реакцій не виявлено в жодному випадку.

Таким чином, підтверджена висока ефективність та безпечність інгаляцій препарату Евкабал бальзам у комплексному лікуванні гострих захворювань дихальних шляхів у дітей, зокрема його муколітичні та відхаркувальні властивості.

Побічні реакції й ускладнення при проведенні інгаляцій Евкабалу бальзаму нами не спостерігалися, що свідчить про його добру переносимість і безпечність.

Висновок

Інгаляційний прийом препарату Евкабал бальзам має виражений лікувальний ефект у дітей раннього віку з гострим бронхітом, що характеризується розрідженням мокротиння, стимуляцією його відкашлювання та в кінцевому результаті сприяє очищенню бронхіального дерева від слизу і мікробів.

Фармакологічні властивості препарату, клінічні дослідження, ефективність та відсутність побічних дій дозволяють рекомендувати його застосування при бронхолегеневих захворюваннях у дітей раннього віку.

Список літератури

1. Козловский А.А., Зарянкина А.И. Бронхиты у детей. Методические рекомендации. — Гомель, 2005.
2. Самсыгина Г.А. Антибиотики в лечении острых бронхитов у детей // *Лечащий врач*. — 2001. — № 1. — С. 12-16.
3. Ярошук Л.Б. Особенности клиники и течения бронхолегочных заболеваний у детей, проживающих на загрязненных радионуклидами территориях: Автореф. дис... канд. мед. наук. — Киев, 1997. — 18 с.
4. Сучасні підходи до діагностики, профілактики рецидивуючих і хронічних бронхітів у дітей / Антупкін Ю.Г., Арабська Л.П., Смірнова О.А. та співавт. — Київ, 2003. — 122 с.
5. Кобец Т. Патогенетическая терапия острых бронхитов у детей // *Medicus Amicus*. — 2005. — № 5.
6. Протокол лікування дітей з гострим бронхітом. Додаток № 2 та Протокол лікування дітей з хронічними бронхітами. Додаток № 5 до Наказу МОЗ України № 18 «Про затвердження Протоколів надання медичної допомоги дітям за спеціальністю «Дитяча пульмонологія» від 13.01.2005 р. — Київ, 2005. — С. 58.
7. Костроміна В.П., Речкіна О.О., Усанова В.О. Сучасні підходи до лікування захворювань органів дихання у дітей (методичні рекомендації) // *Укр. пульмон. журнал*. — 2005. — № 3. — С. 68-72.
8. Сорока Н.Д., Гомозова С.П. и соавт. Эффективность и безопасность клинического применения сухого экстракта листьев плюща в лечении заболеваний органов дыхания у детей // *Пульмонология*. — 2008. — № 4. — С. 86-92.

Отримано 17.10.12 □

Шадрин О.Г., Гайдучик Г.А.

Институт педиатрии, акушерства и гинекологии НАМН Украины, г. Киев

ЭФФЕКТИВНОСТЬ И БЕЗОПАСНОСТЬ ИНГАЛЯЦИОННОГО МЕТОДА ЛЕЧЕНИЯ ОСТРЫХ БРОНХИТОВ У ДЕТЕЙ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ЭВКАБАЛА БАЛЬЗАМА

Резюме. В статье приведены данные исследования терапевтической эффективности и переносимости ингаляционной формы введения препарата Эвкабал бальзам при лечении острых бронхитов у детей. Продемонстрирован выраженный лечебный эффект препарата у детей раннего возраста с острым бронхитом, который характеризуется разрежением мокроты, стимуляцией ее откашливания и в конечном итоге способствует очищению бронхиального дерева от слизи и микробов.

Ключевые слова: Эвкабал бальзам, острый бронхит, лечение, дети.

Shadrin O.G., Gaydychik G.A.

Institute of Pediatrics, Obstetrics and Gynecology of National Academy of Medical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

EFFICACY AND SAFETY OF INHALED TREATMENT OF ACUTE BRONCHITIS IN CHILDREN WITH EUKABAL BALSAM

Summary. The paper presents the research data of therapeutic efficacy and tolerability of inhaled drug administration of Eucabal balsam for treatment of acute bronchitis in children. There is described the significant therapeutic effect of the drug in young children with acute bronchitis, which is characterized by sputum liquefaction, stimulation of its expectoration and eventually helps to clean the bronchial tree of mucus and germs.

Key words: Eucabal balsam, acute bronchitis, treatment, children.